Atomsikkerhet i Ukraina

Hva kan et radioaktivt utslipp i Ukraina bety for norske kommuner?

KS beredskapsnettverk

11. november 2026

Borghild Berntsen Due
Beredskapsrådgiver
Avdeling atomberedskap

DSA

Direktoratet for
strålevern og atomsikkerhet

Hvorfor snakker vi om atomsikkerheten i Ukraina?

- Aktiv krig i et land med flere kjernekraftverk – i Europa
- Angrep på anlegg, men også:
  - Vanskelig fremkommelighet og tilgang for reparasjoner, leveranser osv.
  - Slitasje på personell
  - Droneaktivitet nær kjernekraftverk
  - Angrep på strømnettet (vinter)

Foto: Zaporizjzja (Al Jazeera)

Kjernekraftverk i Ukraina

Utfordringer for atomsikkerheten i Ukraina

- Stadig forverring av sikkerheten til atomanleggene siden 2022, og økt risiko for alvorlige atomhendelser.
- Atomkraftverkene er avhengig av ekstern strøm for kjøling av reaktorer og å ivareta sikker drift.
- Hvis det nasjonale strømnettet faller ut, og blir borte i lenger tid, vil det være fare for alvorlige atomhendelser.

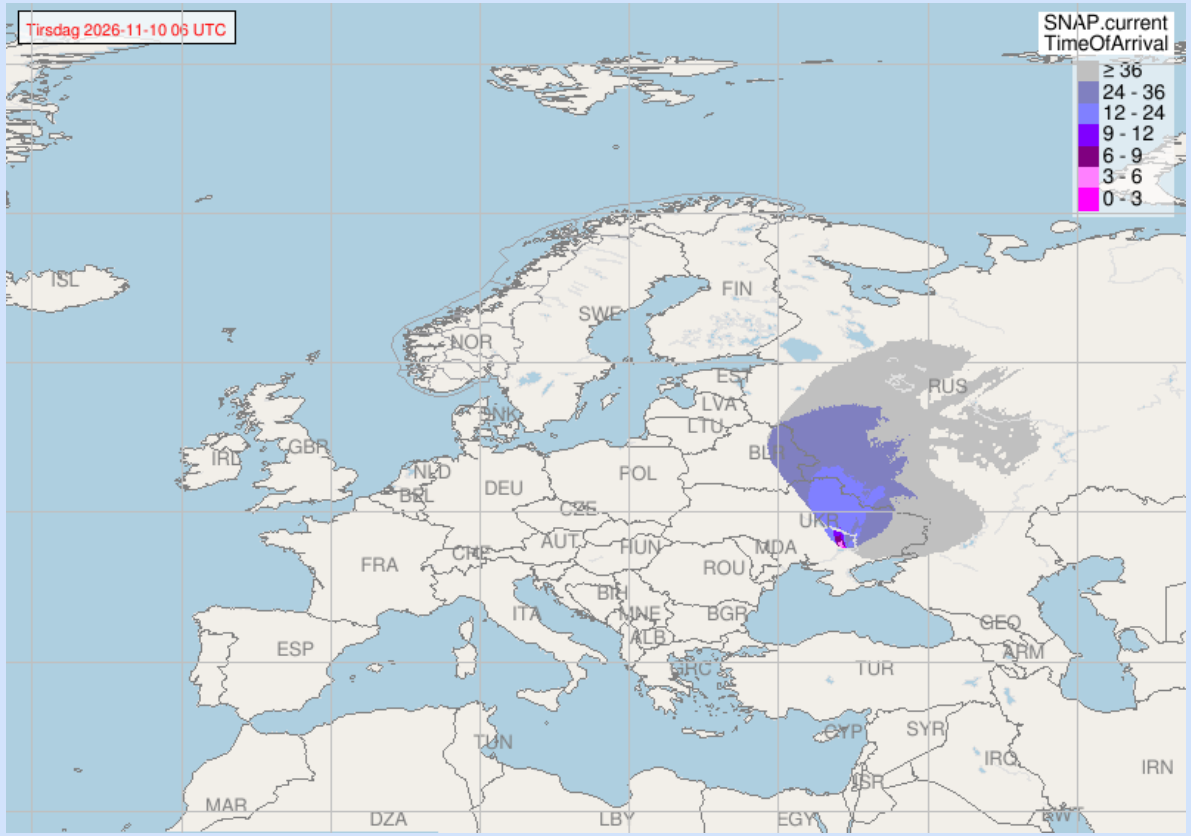

Foto: Angrep på lager for brukt brensel, Tsjornobyl, juni 2026

…men også:

- Sikkerhetssystemer og mekanismer
- Varsling og måling
- Lang avstand til Norge

Spredningsprognose

Bildet viser spredningsprognose for Zaporizjzja kjernekraftverk for tirsdag 10. november.

Produsert av Meteorologisk Institutt

Hva betyr det for Norge?

- Stor avstand fra Ukraina til Norge gjør at et radioaktivt utslipp ikke vil føre til akutt helsefare for mennesker i Norge – men kan føre til at mat og drikkevann i deler av Norge blir forurenset.

- Hvis vinden blåser mot Norge kan det være nødvendig å gjennomføre konsekvensreduserende tiltak.
  - Pålegg om restriksjoner i matproduksjon
  - Råd om mat og drikkevann for befolkningen

- Hvor mye radioaktivt nedfall som eventuelt rammer Norge avhenger av situasjonen. Her er størrelsen på **utslipp, vindretning og værtype** de viktigste faktorene.

DSA følger situasjonen nøye, gjør fortløpende vurderinger, og vil gå bredt ut med informasjon dersom det inntreffer hendelser som kan påvirke Norge, eller om det er annen uheldig utvikling i situasjonen.

Hva betyr det for kommunene?

Tiltak i næringsmiddelproduksjon og utmarksbruk:

- Minimere opptak av radioaktivitet i dyrefôr og dyr → matvarer
  - Holde melkeproduserende dyr innendørs
  - Dekke til fôr og avling som lagres utendørs
- Langvarig oppfølging (kontroll) av ferskvannsfisk mm.

Råd om mat og drikkevann

- Avstå fra, eller begrense konsum av, potensielt forurenset vann og mat som man dyrker eller høster selv.
- Dette kan gjelde vann fra private kilder, kjøkkenhager, sopp, bær, rein, vilt og ferskvannsfisk fra områder som har fått radioaktivt nedfall

Men også:

- Stort kommunikasjons- og informasjonsbehov
- Frykt og uro
- Flyktningstrøm?

Hva betyr det for kommunen?

Ved håndtering av utslipp fra Ukraina:

- Lokal tilpasning (og iverksetting) av de konsekvensreduserende tiltakene
- Lokalt informasjonspunkt for befolkningen

Kommunen skal bidra i gjennomføringen og bruke sin **plan for krisekommunikasjon**. Aktuell oppgave for kommunen er å formidle informasjon om tiltaket ut til befolkningen.

DSA bistår med veiledning til regionale og lokale ledd.

Hva kan kommunen gjøre allerede nå?

- Vurdere atomhendelser i sin ROS-analyse
- Ha beredskapsplaner som inkluderer beredskap ved atomhendelser
- Ha planer for gjennomføring og iverksettelse av hvert enkelt tiltak
- Se over og øve på varslingsrutiner
- Sikre oversikt over lokale sårbarheter
- **Se over sin plan for krisekommunikasjon**

E-læringskurs i atomberedskap for kommuner

- Målgruppe: ansatte i kommunen som vil kunne få en rolle ved en atomhendelse
- Gjennomføring: 1-2 timer
- 7 moduler (fem fagmoduler, to scenariomoduler)
- Publiseres på DFØ Læringsplattform og KS Kunnskap

Modulene

1. **Når alarmen går.** Hva gjør kommunen ved en atomhendelse?
2. **Stråling i praksis.** Hva er stråling, hvordan kan mennesker bli eksponert og hvordan kan man beskytte seg?
3. **Tiltak og ansvar.** Hvilke tiltak kan bli aktuelle – og hva betyr det for kommunen?
4. **Hva vet vi egentlig?** Målinger, konsekvenser og beslutningsgrunnlag
5. **Kommunikasjon**. Kommunikasjonsarbeid ved atomhendelser
6. **Scenario A:** Atomhendelse i Norge eller norske farvann
7. **Scenario B:** Langtransportert utslipp - Når en hendelse i utlandet kan påvirke Norge

Ressursbibliotek

Vi gjør Norge stråletrygt
– hver dag
DSA
Direktoratet for
strålevern og atomsikkerhet